

Členský zpravodaj
Veterán Rádio Klub
B r n o

Ročník XVIII – 2011

číslo 3

Vynálezce telegrafu Samuel Finlay Breese Morse na dobové fotografii.
Obrázek ke článku Telegraf - ukradený vynález na stranách 6 a 7.

Informační bulletin VRK

Vydává Rada VRK

Předseda

OK2LS František Frýbert
Ruprechtická 2273/4
19300 Praha 9
e-mail:ok2ls@seznam.cz
Mobil: 736 143 069

Místopředseda

OK2BIU Ing. Jan Čermák
Mikulovská 7,62800 Brno
e-mail:jcermak@nbox.cz
tel: 539 011 320

Pokladník a hospodář

OK2AIS Aleš Tomšů
Hrnčířská 41, 60200 Brno
e-mail:ok2ais@seznam.cz
Mobil: 732 962 021

Diplomový manažer

OK2BEH Zdeněk Životský
Na Honech 1826
66601 Tišnov
tel:549 413 562
e-mail:zd.zivot@volny.cz

Soutěžní manažer a VO OK5VRK

OK2BGW Ing.Ivo Kovář
Jamborova 939
66603 Tišnov
Mobil: 602 890 782
e-mail:ok5vrk@seznam.cz

Revizní komise

OK2FEI Ing.Petr Obermajer
OK2KE Ing. Jaroslav Klimeš

OBSAH

---

1. Obrázek : Samuel Morse
2. Obsah, rada VRK
3. Členské příspěvky, noví členové, silent key
4. Závod s ručními klíči
5. Komentář k závodu
6. Telegraf-ukradený vynález
7. Pokračování ze str. 6
8. Různé zprávy, narozeniny a setkání

Důležité kontaktní adresy:

Český Radioklub
U Pergamenky 3, 170 00 Praha 7
e-mail: crk@crk.cz
telefon: 266 722 240, 607 208 230

QSL služba ČRK

pracoviště: U Pergamenky 3, 170 00 Praha 7
e-mail: qsl@crk.cz
telefon: 266 722 253
návštěvy: středa 0900 -1730, nebo dle dohody
QSL lístky : P.O.Box 69, 113 27 Praha 1

Český telekomunikační úřad

Odbor správy kmitočtového spektra
Sokolovská 219, Praha 9
Poštovní příhrádka 02
225 02 Praha 025
telefon: 224 004 725

Stránky VRK na Internetu : www.benghi.org

Rada VRK děkuje Aleně, OK-36365 za technickou pomoc při tisku Zpravodaje.

Stav příspěvkové morálky k 8.8.2011 : (Změny od 5.5.2011)

Příspěvky na rok 2010 poslali:
OK2VX, ZU, BHZ(rovněž 2009).

Příspěvky na rok 2011 poslali:
OK1CAM, XW,
OK2BPG, BSB, BHZ, PBK, VX, ZU,
DJ5QK,
OK2BF, BJI, BPX, DE, VGD,
OM3CAZ.

Příspěvky na rok 2012 poslali:
OK2BHZ, PBK,
OM3CAZ, DJ5QK.

Příspěvky na rok 2013 poslali:
OM3CAZ.

Nový člen : Olga Pecherová OK1CAM, Nezvěstice, čl. číslo 457, od 16.5.2011

Silent Key

12. června 2011 zemřel Josef Kučera, OK1ARQ z Dobrušky, člen VRK č. 374 ve věku nedožitých 86 let po dlouhé a těžké nemoci. Byl zakládajícím členem a dlouholetým zodpovědným operátorem kolektivky OK1KQI. Čest jeho památce.

Omluva :

Ve vyhodnocení hlavního závodu VRK si zařádl šotek. Jako vítěz CW kategorie je uveden OK1ZI. Správně má být OK2ZI. Karlovi se omlouváme.

Pozvání pro ty, kteří pojedou do Holic:

Chceme zajistit místnost pro setkání členů klubu v sobotu, 27.8. pravděpodobně v dopoledních hodinách. Podrobnosti budou v rozpisu akcí v místě konání.

Výsledková listina závodu Veterán Rádio klubu "speciál" s ručními klíči .

25. června 2011

1. OK1JFP	74	38	18. OK1FTG	59	27
2. OK2TRN	72	36	19. OK1FKD	57	29
3. OK2PIP	70	38	20. OK2BEH	56	30
4. OK1JPO	70	38	21. OK1CJ	54	30
5. OK2BND	69	33	22. OK2LF	53	29
6. OK1DDQ	69	35	23. OK2ABU	53	25
7. OM4JD	68	38	24. OK1MGW	52	30
8. OK1DOL	67	37	25. OK2KFK	51	25
9. OK1KZ	67	35	26. OK2MHS	50	24
10. OM3CAZ	67	35	27. OM7AT	48	24
11. OK1DQP	65	35	28. OK1WMJ	47	21
12. OK2PAU	65	37	29. OM7CG	45	23
13. OK2IU	65	35	30. OK1DZD	42	21
14. OK2SG	65	35	31. OK2BLR	36	20
15. OK1DFR	65	35	32. OK2OU	26	15
16. OK5SA	63	29			
17. OK1ABF	59	31			

Deník pro kontrolu: OK2SW

legenda: pořadí, značka, body, počet platných spojení

Průběh závodu byl negativně ovlivněn tiskovou chybou ve Zpravodaji 2/2011, kde je chybně uveden čas začátku závodu. Nejméně dvě stanice se touto chybou nechaly zmást a začaly vysílat až v 7 hod LT - omlouváme se.

Podmínky během závodu byly dobré, signály dobře čitelné a jen málo rušení. Na rušení si snad nejvíce stěžoval OK2PIP, to ovšem ještě nevěděl, jak dobře se umístí.

Deník ze závodu poslalo 33 stanic. 23 deníků přišlo elektronicky, 10 deníků bylo papírových z toho 1 pro kontrolu. Kromě toho bylo na pásmu dalších asi 9 stanic, které deník neposlaly vůbec, jejich značky se ale v došlých denících opakují. Celkem tedy asi 42 závodících stanic. To odpovídá počtu spojení stanic na prvních místech.

Pokračování komentáře k závodu s ručními klíči :

Tempo závodu nebylo příliš veliké a bodové výsledky jsou proto těsné. Několikrát muselo být použito pravidlo o počtu spojení v prvních 20 minutách, dvakrát i o počtu spojení v prvních 40 minutách.

Vyhodnocení závodu jsem provedl detailně, t.j. každé spojení bylo kontrolováno. Použita byla "poloautomatická" metoda popsaná ve Zpravodaji 4/2010. Kriteřiem "unikátní" značky tentokrát bylo, že se značka vyskytuje v denících pouze jednou nebo dvakrát. Pokud se značka vyskytla třikrát nebo vícekrát, bylo spojení, v duchu "presumpce nevinu" uznáno jako správné, i když přijaté a vyslané kódy nelze v tomto případě zkontrolovat.

Problém jakéhokoliv detailního vyhodnocování je nutnost dát deníkům jednotnou formu, protože k vyhodnocení je potřeba použít počítač. To prakticky znamená, že papírové deníky, i ty špatně čitelné, se musí ručně přepsat. Otvírá se tím samozřejmě prostor pro vznik chyb. Obdobné problémy jsou i s deníky v nestandardních formátech, jejichž převod je někdy problematický. Znovu proto prosím ty, které počítač poslouchá, exportujte svůj deník do textového formátu. Papírový deník je však lepší než žádný deník!

Několik postřehů z deníků:

OK1DDQ: díky za pěkný závod. Zase jsem po létech zavzpomínal na mládí, ale ke konci závodu bolela ruka....

OK2TRN: jel jsem výhradně ručním klíčem a pěkně mně to bavilo...

OK1FKD: TNX za zajímavý závod....

OK1ABF: ahoj, dobrý to bylo....

OK2PIP: příjmové podmínky mizerné, šum až S7

OK2ABU: ruční klíč viz titulní strana Zpravodaje VRK 3/2010.

Zdeněk vysílá na svou značku a aby toho ještě více užil a nenudil se, po ukončení spojení naváže ještě jedno na značku kolektivky OK2KFK.

OK1JFP: Díky za tento závod, možná by stačila hodina.

OK2DQP: Tento závod je pro mne zvláště sympatický, jelikož stále vysílám na ruční klíč.

S příjmem značek jsem u žádné stanice neměl problémy, je to příjemnější než poslouchat strojové signály generované PC. Škoda, že CW operátorů ubývá....

OK1FTG: Moc hezký závod...

OK1DZD: QRP CW TRX GM-47 - DZD na konci KSY34. Dík za pěkný závod. Bohužel jeden watt nestačil na volání výzvy. Klíč je upravený typ vyráběný na Ukrajině 1988 - 1992. Přikládám obrázek.... (Za obrázek děkujeme.)

**Rada klubu gratuluje vítězům a všem závodníkům děkuje za účast.
Naslyšenou v Martinském závodě 11. listopadu!**

Podmínky Martinského závodu jsou uveřejněny ve Zpravodaji č.4/2010.

OK2BIU / OK2IU

Telegraf – ukradený vynález.

Ve 20. letech 19. století přijal ve městě Albana místo učitele bývalý lesní dělník Joseph Henry. Zajímal se o elektřinu a nechával si zasílat odborné časopisy z Evropy. V jednom z nich narazil na článek demobilizovaného britského důstojníka Williama Sturgeona. Brit v něm popisoval svůj nový objev – elektromagnet. Omotal kousek železa drátkem a po připojení k baterii se z něj stal silný magnet. Josepha Henryho článek zaujal nejen z vědeckého hlediska, ale jako pedagog v něm viděl způsob, jak zabavit svou třídu. V jednom z dopisů najdeme zmínku, že je „nasazen do boje“ výuky třídy šedesáti chlapců. Nová „hračka“ měla mezi žáky úspěch. Již v roce 1827, dva roky po Sturgeonově objevu, sestrojil Joseph Henry elektromagnet, který unesl břemeno o hmotnosti 5kg. Ve svých pokusech neustal a brzy zjistil, že síla elektromagnetu závisí na množství závitů drátu. Jelikož ovíjel drát velice hustě, začaly měděné drátky položené těsně vedle sebe jiskřit. Bylo potřeba je od sebe izolovat. Na to vynálezci výborně posloužila spodnička jeho ženy, natrhaná na proužky. Výsledkem byl elektromagnet, který dokázal zvednout přes 600 kg. Ve městě získal J. Henry velkou oblibu a svůj vynález předváděl širokému publiku, jeho žáky nejvíc zaujala vlastnost elektromagnetu, která dala vzniknout telegrafu. Elektromagnet dokázal po zapnutí baterie zvednout předmět a pokud byla baterie odpojena, předmět odpadl. Cesta k telegrafu se otevřela. Stačilo už jen prodloužit drát vedoucí od baterie a vrátit se k menší velikosti elektromagnetu. Komunikace probíhala prostřednictvím cvakání – po zapnutí baterie se elektromagnet nabil a přitáhl k sobě kovový jazýček, což vyvolalo slyšitelné cvaknutí. Po vypnutí baterie se jazýček opět vrátil do původní polohy. Dělník kácející stromy na kanadsko-americké hranici ukončil svoji kariéru jako vážený ředitel Smithsonian Institution a osobní přítel Abrahama Lincolna. Protože věřil, že vynálezy mají sloužit všem, nenechal si telegraf patentovat.

V téže době, kdy J. Henry učinil svoje první vědecké pokusy, odešel ze studií výtvarného umění mladý muž s radikálními názory – Samuel Morse. Ovlivněn svým kalvinistickým otcem rozvinul myšlenky o tom, že spiklenci z řad černochoů a přistěhovalých Židů a katolíků chtějí rozvrátit americkou demokracii. Tyto názory si nenechával pro sebe a s kampaní plnou nenávisných hesel kandidoval v roce 1836 na starostu New Yorku. Naštěstí neuspěl. Právě absurdní teorie o spiklencích ho přivedly k telegrafii. Doslechl se o objevu Josepha Henriho a v novém vynálezu viděl způsob, jak včas zabránit „živlům“ v rozvracení Spojených států. Zašel za vynálezcem a ten mu ochotně vysvětlil, jak přístroj funguje. J. Henry byl pravý opak Morseho – věřil, že patenty nemají smysl, protože je potřeba se o znalosti dělit, aby se země mohla rozvíjet.

S. Morse patenty miloval. Po pár letech si nechal oficiálně uznat prototyp telegrafu, který od roku 1844 fungoval na trase Washington – Baltimore. Morse se díky důvěřivosti J. Henryho stal jedním z nejbohatších lidí ve Státech. J. Henry se ke konci svého života nechal slyšet: „Kdybych mohl svůj život prožít znovu ..... Možná bych si nechal vystavit více patentů“. Plán S. Morseho na využití telegrafu jako nástroje obrany proti údajným spiklencům nevyšel. Díky této technické novince vzniklo více pracovních příležitostí a tisíce emigrantů, převážně Židů a katolíků proudilo do země. Zrušení otroctví po občanské válce tohoto radikála také nepotěšilo.

S. Morse žil až do konce života ve strachu, že by J. Henry mohl být uznán vynálezcem telegrafu. Telegraf změnil svět. Umožnil sjednocení času, armády se mohly snadněji koordinovat a noviny přestaly být lokálním tiskem. Začal se šířit po celém světě.

Pokračování : Telegraf - ukradený vynález.

Zájem na novém přístroji měla i habsburská monarchie. Roku 1846 vznikla ve Vídni odborná komise, jejímž úkolem bylo vybudovat na území rakouského císařství telegrafickou linku. Účel byl zcela jasně úřední, strategický a zejména vojenský. Komise rozhodla, že první linka bude kopírovat železnici z Brna do Vídně, tzv. Severní dráhu císaře Ferdinanda. První vysílání začalo již rok po sestavení komise a na trase stálo osm telegrafních stanic.

Stavbou pověřila komise Julia Viléma Gintla, který se telegrafem zabýval i jako vynálezce. Díky jeho nadšení vznikl přenosný telegraf, který nebyl vázán na stanici, ale mohl být použit ve vlaku. Díky tomu se dalo telegrafovat z každého místa na trati.

J. V. Gintl byl jmenován ředitelem státních telegrafů. Technická novinka se po monarchii rychle šířila a za dva roky existovalo již 23 telegrafních stanic. Vídeňský dvůr mohl být informován mimo jiné o vypuknutí revoluce ve Francii v roce 1848 a následném vyhlášení republiky. První roky sloužil telegraf pouze státním zájmům. Teprve v roce 1850 mohly přístroj využít i soukromé osoby. Výhradním komunikačním jazykem zůstala němčina. Stát sloučil telegraf s poštou a telegrafní síť propojila celou monarchii.

Na dalším zdokonalení telegrafu má podíl také první český profesor fyziky na pražské univerzitě František Adam Peřina. Bývalý domácí učitel v rodině knížete Windischgrätze přidal k přístroji dva zvonky. Na základě jejich zvonění sestavil abecedu a výsledná depeše měla číselnou podobu. Peřinovým výkladům z oblasti techniky se zájmem naslouchal i bývalý rakouský císař Ferdinand V., který po své abdikaci v roce 1848 trvale sídlil v Praze a o elektřinu se velmi zajímal. Společně s J. V. Gintlem přišel F. A. Peřina s vynálezem duplexního telegrafu, z něhož se dalo telegrafovat současně z obou konců vedení, aniž by se zprávy vzájemně rušily. Podobně jako J. Henry ani J. V. Gintl s F. A. Peřinou svůj objev nepatentovali. Oficiálním vynálezcem duplexního telegrafu se tak v roce 1874 stal T. A. Edison.

Postupně vzniklo několik modelů telegrafů, které se šířily po celém světě. Nejužívanějším typem byl zapisovací telegraf s Morseovou abecedou – S. Morse toto označení neoblomně prosazoval. Rostoucí zájem o technickou novinku dal vzniknout i dílnám na výrobu telegrafů. Několik výroben fungovalo i v habsburské monarchii.

Pokusy vědců šly však stále dál. Nestačilo jim doručení zprávy kódovanou abecedou. Chtěli přenášet konkrétní zvuky, slyšet hlas. Podařilo se to i díky tomu, že v 70. letech 19. století se ve Spojených státech nešťastně zamiloval mladík Alec do dívky Mabel. Vše skončilo šťastně a z Mabel se stala paní Bellová.

Pramen: magazín E.ON Czech, květen 2011

Uveřejněno se svolením E.ON

Poděkování OK2ZVN za poskytnutí článku.

Kulaté a polokulaté narozeniny našich členů v nejbližším období :

<u>z á ř í</u>			<u>ř í j e n</u>			<u>l i s t o p a d</u>	
OK2PAX 75	OM2AD 80		OK1AKU 70	OK2BEH 70		OK1ARN 85	
OK2BDB 80	OK1DOL 50		OK2DAN 65	OK2HKP 70		OK2MBN 85	
OK2FB 70	OK2SAQ 75		OK2BWC 70	OK2BUX 70		OK1MNI 65	
						OK1HX 80	

Všem oslavencům přejeme hodně zdraví, rodinné a osobní pohody, radost z radioamatérské činnosti a mnoho hezkých dalších let .

Setkání a různé zprávy:

P r a h a : koná se každou třetí sobotu, každý druhý měsíc mimo prázdniny !!!
Další budou 17. září a 19. listopadu.

Místo konání : Odb.učiliště, ulice Učňovská Praha 9, tram.č 9 od Hl. nádr. (na konečnou.)

V Praze také na ulici Vytoň v restauraci celnice, každé první pondělí v měsíci, v 16 hod.
tram. zastávka Vytoň, samostatná stavba, červená nápadná střecha .

B r n o : Setkání v Brně se koná každou poslední sobotu v měsíci v restauraci Lamplota
naproti hlavního nádraží ČD od 10 00 hod., příští tedy 27. srpna a 24. září atd.
Informace podá OK 2 HY.

Pravidelná setkání brněnských i mimobrněnských radioamatérů se konají také každé
úterý v 16 00 hod. v restauraci Plzeňský Dvůr na Šumavské ulici a každý čtvrtek
v 1700 hod. v restauraci u Pavouka na Vranovské ulici v Husovicích.

H o l i c e : 21. mezinárodní setkání radioamatérů H O L I C E 2 0 1 1 se bude konat
26. a 27. srpna ! Možnost osobních setkání a nákupu potřebných zařízení. Z Brna
do Holic jede přímý autobus.

P ř e r o v : Setkání bude 22. října v sále starého pivovaru. Od nádraží 5. min.

Bývalé stanice OL „OELÁCI „ pořádají CW závod a to 10.9.2011 1900 – 2000 hod.
na 1850 -1950 kHz + 3520 - 3590 kHz. Více ve zprávách CRK !!

Mistrovství světa ve sportovní telegrafii se bude konat 19. až 23. října 2011 . .
v německém Bielfeldu. Mohou se zúčastnit i zájemci z řad jednotlivců. Přihlášky a info
na OK2BFN , který bude delegován jako rozhodčí. . . . .

Informace: Více než 100 lodí má na palubě radisty - radioamatéry. Údajně mají
společné kroužky v pásmu 14 MHz. Pavel, OK 1 BD plánuje plavbu na jachtě kolem
světa a to na dva roky. Těšte se na spojení s ním.

VRK zajímavosti najdete na internetu „ vrk.benghi.org „
Zajímavosti klubu KIKI Praha jsou na internetu „ kikiklub.unas.cz „

OK2LS